

Mantelzorg: extra uitgaven en vergoedingen

Mantelzorgers zorgen onbetaald voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende. Mantelzorgers zijn geen beroepsmatige zorgverleners, maar geven zorg omdat zij een persoonlijke band hebben met degene voor wie ze zorgen. Soms moeten zij extra uitgaven maken, waardoor het geven van mantelzorg extra zwaar wordt. De consequenties kunnen dermate groot zijn dat zij in de financiële problemen komen. Met deze factsheet geven Mezzo en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) inzicht in de financiële situatie van mantelzorgers.

Het SCP rapporteerde in 2003 over de uitgaven voor mantelzorg en de derving van inkomsten in *Mantelzorg. Over de hulp van en aan mantelzorgers*. In 2007 publiceerde het SCP op basis van een nieuw onderzoek onder 2.485 mantelzorgers *Mantelzorg, een overzicht van de steun van en aan mantelzorgers*. In deze factsheet staan niet eerder gepubliceerde gegevens over de extra uitgaven en vergoedingen van mantelzorgers uit dit onderzoek. (De steekproef van mantelzorgers uit 2007 is niet te vergelijken met die uit 2003. Dit betekent dat de uitkomsten van beide onderzoeken onvergelijkbaar zijn).

Relatie mantelzorg en zorgvrager

In 2007 geeft ruim 70% van de mantelzorgers hulp aan iemand die elders woont. Een grote groep (43%) zorgt voor een (schoon) ouder, 20% voor een partner, 12% voor een vriend of kennis, 9% voor een kind (ongeveer even vaak thuis als uitwonend), 9% voor een ander familielid, 5% aan burens en 2% aan anderen zoals collega's. In totaal geeft een vijfde van de mantelzorgers hulp aan anderen dan bloedverwanten (zoals vrienden, burens of collega's).

Extra uitgaven door het geven van mantelzorg

Hulp verlenen brengt nogal eens extra uitgaven met zich mee. Denk aan reiskosten, kosten voor reinigen van beddengoed en kleding en kosten van levensonderhoud voor de zorgvrager. Maar ook kunnen mantelzorgers kosten maken voor het inschakelen van een particuliere hulp, het vervoer van de zorgvrager en de kinderopvang van eigen kinderen om meer tijd te hebben om te helpen. Of zij hebben extra telefoonkosten en kosten voor de aanschaf van hulpmiddelen of het aanbrengen van woningaanpassingen. De uitgaven in deze factsheet hebben betrekking op de laatste maand dat mensen mantelzorg gaven.

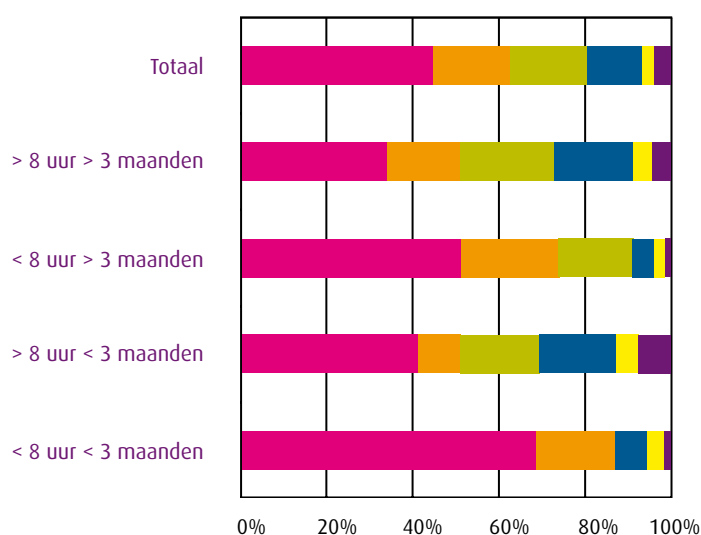
Hoogte extra uitgaven naar duur en intensiteit geboden hulp

Ruim de helft van de mantelzorgers heeft in 2007 extra uitgaven. 36% van de mantelzorgers geeft hieraan tot 100 euro in een maand uit, 13% tussen de 100 en 300 euro en bij 7% is het meer dan 300 euro. Mantelzorgers die weinig uren (minder dan 8 uur per week) zorg verlenen, hebben gemiddeld de laagste uitgaven en mantelzorgers die veel uren leveren de hoogste. De 46% mantelzorgers die langdurig (meer dan 3 maanden) en intensief (meer dan 8 uur) mantelzorg verlenen, hebben de hoogste uitgaven (zie figuur 1).

Index:

Geen extra uitgaven:		101-300 euro:	
1-50 euro:		301-500 euro:	
51-100 euro:		>500 euro:	

Figuur 1 Hoogte extra uitgaven (in euro per maand) naar duur en intensiteit van de geboden hulp

Bron: CBS (IH'07) SCP-bewerking

Sociaal en Cultureel Planbureau

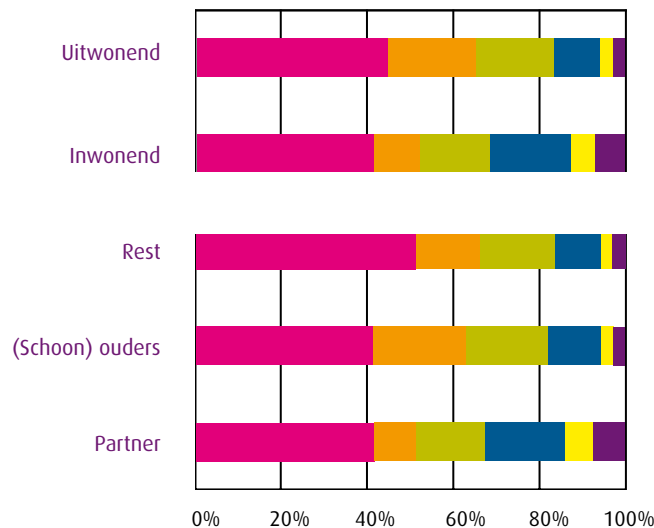
Hoogte extra uitgaven naar sociale relatie en woonsituatie

De extra uitgaven die mantelzorgers maken voor partners zijn gemiddeld hoger dan de extra uitgaven voor andere zorgvragers. Zo heeft 19% van de partners uitgaven tussen de 100 en 300 euro en 14% van meer dan 300 euro per maand. Mantelzorgers die zorgen voor iemand die inwonend is (hulp-behoevende partner, gehandicapt kind) hebben gemiddeld hogere uitgaven: 27% heeft kosten tot 100 euro, 20% tussen de 100 en 300 euro en 12% van meer dan 300 euro (zie figuur 2).

Index:

Geen extra uitgaven:	■	101-300 euro:	■
1-50 euro:	■	301-500 euro:	■
51-100 euro:	■	>500 euro:	■

Figuur 2 Hoogte extra uitgaven (in euro per maand) naar woonsituatie en sociale relatie

Bron: CBS (IH'07) SCP-bewerking

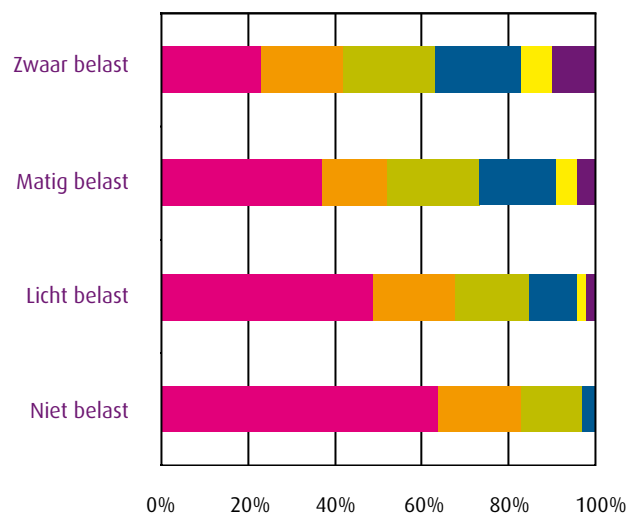
Hoogte extra uitgaven naar mate van belasting, kenmerken zorgsituatie, geboden hulp

Mantelzorgers die zwaarder zijn belast, hebben vaker extra uitgaven. De uitgaven zijn bovendien hoger in vergelijking met mantelzorgers die minder zwaar belast zijn (zie figuur 3). De uitgaven zijn ook hoger naarmate een mantelzorger meer verschillende typen hulp geeft (huishoudelijke hulp, persoonlijke verzorging, psychosociale begeleiding), de reistijd langer is dan 30 minuten, het inkomen van de mantelzorger hoger is en zij meer hulp inschakelt voor het eigen huishouden en gezin. De extra uitgaven zijn hoger naarmate de zorgvrager jonger is.

Index:

Geen extra uitgaven:	■	101-300 euro:	■
1-50 euro:	■	301-500 euro:	■
51-100 euro:	■	>500 euro:	■

Figuur 3 Hoogte extra uitgaven (in euro per maand) naar mate van belasting mantelzorger

Bron: CBS (IH'07) SCP-bewerking

Vergoeding voor extra uitgaven

Van alle mantelzorgers heeft 10% in 2007 extra uitgaven en krijgt daarvoor een vergoeding (ongeveer even vaak een vergoeding van de zorgvrager (exclusief persoonsgebonden budget, pgb), een belastingteruggave voor buitengewone uitgaven of een andere, niet gespecificeerde vergoeding). 46% heeft extra uitgaven maar krijgt geen vergoeding. Of wel of niet sprake is van uitgaven en een vergoeding hangt samen met een aantal factoren. Mantelzorgers die langdurig en intensief zorg verlenen, krijgen het vaakst een vergoeding voor de extra uitgaven. Dit geldt ook voor mantelzorgers van partners en kinderen (die deels overlapt met de langdurig en intensief helpende groep). De licht belaste mantelzorgers krijgen de minste vergoedingen. Woont de zorgvrager bij de mantelzorger in, dan krijgt hij vaker een vergoeding dan als de zorgvrager elders woont.

Wel extra uitgaven, geen vergoeding

Aan de mantelzorgers die extra uitgaven hebben en geen vergoeding ontvangen (in 2007 46% van alle mantelzorgers) is gevraagd waarom zij deze niet krijgen. Een derde geeft aan dat de uitgaven geen probleem zijn en een derde vindt dat het niet van toepassing is. 27% weet niet dat zij een vergoeding kunnen krijgen, bij 10% kan de zorgvrager het niet betalen, 6% vindt het aanvragen te ingewikkeld en 16% wil zijn hand niet ophouden.

Financiële problemen

Van de mantelzorgers die extra uitgaven hebben door het bieden van mantelzorg (ruim de helft van alle mantelzorgers) geeft 17% aan dat ze financiële problemen hebben, 3% van hen geeft aan dat dit regelmatig zo is. Bovendien geeft 5% aan dat ze minder hulp geven vanwege de kosten.

Vergoedingsregeling

Van de mantelzorgers die extra uitgaven hebben, zegt in 2007 43% dat ze behoefte hebben aan een vergoedingsregeling, van wie 6% dringend. Mantelzorgers die relatief vaak behoefte hebben aan zo'n regeling zorgen voor hun partner (54% van wie 9% dringend). Ook mantelzorgers die langdurig (meer dan 3 maanden) en veel uren (meer dan 8 uur) zorg verlenen, hebben die behoefte (51% van wie 7% dringend). Mantelzorgers die minder lang en intensief zorg verlenen, hebben relatief weinig behoefte aan een vergoedingsregeling (21% van wie 2% dringend). Bij de werkende mantelzorgers (31%) geven vooral zij die de combinatie van arbeid en zorg te zwaar vinden aan behoefte te hebben aan een vergoedingsregeling (68% van wie 25% dringend).

Pgb, kleine attentie of schenking

Los van de vergoeding voor de gemaakte kosten, krijgen mantelzorgers ook wel andere vergoedingen voor de hulp die zij bieden. 5% van alle mantelzorgers krijgt geld afkomstig uit het pgb dat de zorgvrager ontvangt. Dit komt relatief vaak voor bij helpers van

vrienden en inwonenden. 55% van de mantelzorgers krijgt wel eens een kleine attentie of cadeautje van de zorgvrager. Mantelzorgers die kortdurend intensieve zorg verlenen, partners en mantelzorgers van een zorgvrager die bij de mantelzorger inwoont, krijgen het minst vaak een attentie. Een op de vijf mantelzorgers ontvangt wel eens een schenking in de vorm van geld of goederen. Het betreft vooral mantelzorgers die hulp bieden aan hun ouders of schoonouders.

Wist u dat...

... in 2007 43% van de mantelzorgers voor een (schoon)ouder zorgt, 20% voor een partner en 12% voor een vriend of kennis. En dat ruim een kwart samenwoont met de zorgvrager.

... ruim de helft van de mantelzorgers (56% in 2007) extra uitgaven heeft. 36% geeft een bedrag tot 100 euro per maand uit, 13% tussen de 100 en 300 euro en 7% meer dan 300 euro.

... de extra uitgaven hoger zijn naarmate de intensiteit van de hulp groter is en de belasting van de mantelzorger groter is.

... de extra uitgaven hoger zijn naarmate een mantelzorger meer verschillende typen hulp geeft, de reistijd tot de zorgvrager langer is dan 30 minuten, het inkomen hoger is en hij meer hulp inschakelt voor het eigen huishouden en gezin.

... de hoogte van de extra uitgaven hoger zijn naarmate de zorgvrager jonger is. En de extra uitgaven voor partners hoger zijn dan voor andere zorgvragers.

... van alle mantelzorgers 10% extra uitgaven heeft én daarvoor een vergoeding krijgt. En dat deze bestaat uit een vergoeding van de zorgvrager, een belastingteruggave van buitengewone uitgaven of een andere vergoeding.

... van de mantelzorgers die extra uitgaven heeft (ruim de helft van alle mantelzorgers) 17% aangeeft dat zij financiële problemen hebben, van wie 3% regelmatig.

... 20% van alle mantelzorgers wel eens een schenking van de zorgvrager krijgt en 55% wel eens een kleine attentie of een cadeautje.

... 5% van alle mantelzorgers een vergoeding uit een pgb ontvangt.

Samenstelling: Leny Borsboom (Mezzo), Alice de Boer (SCP), Mirjam de Klerk (SCP) 2011.